Byxe oronuudai proletaarinar, negedegtii!

№ 199 (2232)
1937 onoi aavgustiin
29
VOSKRESEENЬ

14-xi ZILEE GARNA

Buriaad-Mongoloi Ynen

Byxexolboonoi Komanlis (bolьşevlig) Paartiin Buriaad-Mongoloi Moslin Komiteedai, Buriaad-Mongoloi Avtonoomito Soveed Socialis Respyyblikiin Centraalьna Gyisedxexe Komiteedaiјyder byriin gazeeta

Redaakciin aadres: Ulaan-Yde goorod, Ceentrsojuuziin, 19.

№ sen 10 mynge.

Emxidxelei asuudalnuudii bolьşeviig johoor şiidxeberilge

Aavgustiin 23-da tunxaglagdahan, xynde azyiledberiiin aradai Komisariaadii xojor bolgon tahalxa tuxai zasagai togtool ba azyiledberi bolon traansportiin şine xydelmerilegşedii tomiloxo jabadal bolbol oronoi urda baihan şinenyyd poliitikan zorilgonuudtai taaruulza, emxidxelei asuudalnuudii praaktika deere şiidxeze baihanai gaixamşag zişee bolno.

Xynde indyystriiin Arkomaadii şinedxen baiguulalga ba maşiina byteexe tusagaar Arkomaadii baiguulhan jabadal bolbol byrin manai urgaltahaa, mynee yjede azaxuin xytelberiin zorilgonuudai berxedehen deerehee garahan baina.

Maşiina byteelge bolbol gansaxan aradai azaxuin tyryy halbari bolxo bişe, myn azyiledberiiin gol zyrxen myn bolno. Revoliyyciin urda xaanta Rosiin toliuurxan kapitaliis indyystriiin byxii produukciin 7 proceentнь maşiina byteelgede xyrtedeg baigaa. Ene too bolbol oronoi teeknikiin talaar jixe geegdengi baihanai eli todo siimvol ba orosoi byrzyaaziin xariin kapitaaltanhaa xolboogoo tahalaza bejee daangi bolzo şadaxa şadabarigyi baihanai gerşe bolzo ygene.

Soveed zasagai togtohonhoo xoişo, yneпdee Staalinai xojor 5 ziliin yje soo bide maşiina byteelgiin produukcii bagsaamzaar 30-daxin nemeehen bainabdi. Oron bolbol maşiina byteexe azyiledberigyi baigaa hen. Bide tereniii paartiin Staalinai Centraalьna Komiteedai ba Soveed zasagai xytelberieer baiguulza şadaabdi. 1937 ondo byxii azyiledberiiin gargahan byxii produukca 103 miliiard tyxerigei baihan bolbol, maşiina byteelgede ba metaal bolbosoruulalgada 30,3 miliaardanь xyrtene.

Staalinai negedygeer taban zilei urda tee manaida traaktorais, avtomobiiliiinş, aviaaciinş azyiledberi geze baigaagyi, stanoogudii byteexe yiledberi, odoo yjiin xydee azaxuin maşiinanuudii byteexe hain yiledberi geze bidende baigaagyi hen. Mynee manaida ede xediiş bii, eneende xeden olon temo kapitaliis gyrengyyd xoraxoitodog baina.

Mynee soveedai zavooduudta, soveedai xynyydei garaar byteeze bolxogyi maşiinanuud geze ygei. Tygebeş, maşiina byteegşed bide geeşebdi geze medeeşerxeze bolxogyi baina. Edener, eehediingee johotoi hain teexnikii byrin xysedeer xeregleze şadaagyi baina. Xytelberilegşediinь eeriingee xydelmeride bodoto orosoi revoliycioonno dalaisii ameerikan xeregte xeşeengii şanartai zoxilduulan jabuulza huraagyi baina. Odoo yjiin erxim hain maşiina zetsegtei, deede klaasai zavooduudta, jixenxiiee zalaa kystaarnaar jabuulza ydyylig meetod xeregleze baihan, xynyydiinь yneпdee xergelelhee garian maşiinanuudii gargaxiin tylee „azalalza" baihan jabadalii teseze baixa ton argagyi baina. Gurbaadgaar 5 zil soo maşiina byt elgiin urda teexnikiin talaar tyryy jabahan kapitaliis oronuudii xysexe ba urdanь oroxo zorilgo tabigdaad baina.

Enerniii bejelyylxiin tulada manai zavooduudai byteelgiin kylьtyyriin geegdelii, azalai byteesiin geegdelii, maşiinanuudaa byxeer ba narin haibaar byteeze gargaxiin xereg-[illegible] baihan geegdelnyydii xamaal tyryyn ygei bolgoxo şuxa[illegible] baina.

Han debzeltiin tusagaar perspektiiva bolbol myn xynde indyystriiin xydelmerişedei xii kollektiivai urda negeleg[illegible]. Şuluu nyyrheneixiin ba neftiinxiin, metaluurgnuud xiii nigyyd, eleektrigyyd ba ţilgaşad bolbol şine Arkoom azarь Mojiseejeviç Kaganoviçtai—Staalin stiiliei xydelmeriin maaster—şadabaritai xytelberilegşetei bolhondoo ba-jarlaxa bainad. Nyx. Staalinai soraatnig bolbol xynde indyystride gansa eeriingee partiijna xydelmeriiin dyreşelii asaraa bişe, myn azaxuin ton sloozno asuudalnuudai erxim znaani asaralsaba. Nyxer Kaganooviçiin xytelberi doro, soveed traansportiin istooriiin aguu haixan xuudahanuud bişegdehen baina. Nyxer Kaganooviç bolbol tymerzamaixidai negen gazartaa udaan togtoşood, yderei 56 vagoon aşaza baixadanь jireze noormo xizaarlagşadai ba konservaatornuudai aaşii butasoxin, milioon arad zoniii ene temeselde elsyylen bodxozo, traansportaa bogonixon bolzor soo tyryy zergede oruulhan baina. Mynee aşaa aşalga yderei 100 vagoon toiron baina.

Eneenei uşar jyyb gexede,—traansportiinxid bolbol daisanuudii muuxaigaar xaraza, huraa, jyymenei ymexi muuxaiji galdan xajaza hurahan baina. Traansportiinxid bolbol niitiin kriitikii şagnan xylieeze ynen şudarguu xydelmerişedii deeşenь debzyyixii myn hurahan ba kaadranuudii şilen abxa bolon edeniii bolьşeviigiin johoor xymyyzyylxiin udxii oilgohon baina. Zam xarilsaanai şine Arkoom nyx. A. B. Bakyylinda xojor milioon aarmitajaa Staalinai aldarta haixan tradiicii saaşanь yrgelzelexii ba traansportiin ilaltanuudii ulam xygzeexii bolon arbidxaxii xysexe bainad.

Paarti ba zasag bolbol xynde azyiledberiiin xydelmeride [illegible] xylieeze baina. Niuuxa, neexe jyyme ygei noormoo sag yrgelze deeşedxexe tradiicada paarti ba Sergoo Ordzonikiidzeer xymyyzyylegdehen, xynde indyystriiin xydelmerişed bolbol hyylei yjede ene poziiconuudaa ygşerxihen baina. Edener bolbol tyryy zergede jabagşadhaa xozomdogşodoi zergede orşohon baina. Xozomdozo jabaxa geeşe xynde indyystriiin xydelmerişedte tonş taaramzagyi.

Xynde indyystriiin halbarinuud bolbol aixabtar xysetei teexnika ba erxim hain kaadra bolxo komandiir ba staxaanovtantai baihan aad, tyryy zergee aldahan uşariinь xadaa discipliiniin huladahanhaa ba bolьşevlig zuramai ebderhenhee bolhon, treest ba zavooduudai xytelberilegşedei zyghee kriitikiin urda baxardan megdeed xerolooloi xoişolontoi erşemtei temesedeggyi ba niitiin aguu jixe yysxel tulgoilon emxidxedeggyi jabadalhaa bolno.

Xynde indyystri bolbol tereniii şine şiidxexii şanartai ilaltanuud oruu naidabaritaigaar xytelen abaaşaxa xytelberilegşedtei bolbo. Şine Arkoomoi tomilogdohon jabadal bolbol zavooduud ba şaaxtnuudta azalai intyziaazmii tuilai jixeer yrgeze baina. Xeden zuu milioon amarşalgiin telegraamanuudii staalin stiilei aradai komisaarta jabuulza baina. Ede amarşalganuud soou egeel yeeteiнь jyyb gexede, temo tomo zavooduudai kolektiivuud ba tus tus xydelmerişed tysebte daalgabarinuudaa goritoixonoor ylyylze ba aza laingaa noornuudii ylyylen dyyrgeze, nyxer Kaganooviçii amarşalhan baina. Ene bolbol xynde azyiledberide eхilhen şine yjiin tyryyşiin yzyyl lenyyd bolno.

Mynee manai oron bolbol xynde azyiledberiiin xydelmerilegşedei aarmihaa, maşiina byteegşedhee ba tymerzamaixinhaa gansaxan gyrenei tysebyydii zaabal dyyrgexii bişe, myn aradai azaxuin ede şiidxexii şanartai halbarinuudii byxii jixeer burjaluulan xygzyylxiijiinь xylieexe erxetei baina. Emxidxelei asuudalnuudii bolьşevlig johoor şiidxelge bolbol eneende byxii erxe baidalii baiguulhan baina.

(„Praavdiin tyryy bişeghee xuriaamzalba).

Angiiin temeselei xydeleen Poolьşodo bolzo baina

Varşaava, 26. (TASS). „Stroniictvo liydoove" geze tariaaşanai paartiin yysxeleer, Poolьşiin xeden vojevoodstvonuudta (mozo, proviinca) aavgustiin 15-haa exileel Poolьşiin tariaaşanai arban xonogoi poliitikan zabastoovka (bosolgoon) sonosxogdohon baina. Ene zavastoovka bolbol poolьşodoxi faşiis diktatuurada esergyysehen Poolьşiin tariaaşanai xysete poliitikan xydeleen boloo.

Poolьşodo ezerxeze baigaa faşiistnuud bolbol vostaalhan tariaaşanda esergyy eldeb temeselii xereglene: Buudalga, karaatelьna ekspediice, bariza tuşaalga g.m. Myneeder Poolьşiin gazeetanuud bolbol ene zavastoovka tuxai Poolьşiin telegraafna aagenstviin (PAT) medeeselnyydii tolilobo. Poolьşiin telegraafna aagenstvo poliiclin karaatelьna otriaaduudai tariaaşaniii buudahan tuxai duugai baihan ba tariaaşanai zabastoovkiin poliitikan udxaşanarii balartuulxii, ene xydeleenei bodoto şaltagaaniii dalaxii ororoldozo baina.

Ene zabastoovka xehen gol gemtedenь xuuliiin ton şanga xatuugaar saazalagdaxa baina geze Poolьşiin telegraafna aagenstvo (PAT) medyylne.

Poolьşiin telegraafna aagenstviin medeeselnyyd ba zasagai gazeetanuudai zyilnyyd bolbol „Stroniictvo liydoove" paartida aadreslahan zanaltanuudaar dyyrenxei baina. „Tariaaşanai zabastoovka bolbol şadaal haa ton hajadaa sym usadragdaxa johotoi" geze „Poolьska zbroina" gazeeta bişene. Ene gazeetiin ene medeeselhee bodoxodo, arban xonogoi bolzoroor sonosxogdohon tariaaşanai zabastoovka bolbol yşee dyyreegyi baina.

Ene tariaaşanai zabastoovkatai negen doro bygedeniitiin poliitikan zabastoovka Krakoova deere bolhon baina. „Dzeennik liydoove" gazeetiin zaahanai johoor, ene bygedeniitiin zabastoovka aavgustiin 24-nei hyni 12 çaasta exileed, aavgustiin 25-nai hyni 12 çaasta dyyrhen baina. Goorodoi byxii faafriguud ba zavooduud, goorodoi alzaxuinuud, tipograafi ba goorodoi byxii traansport bultadaa vostaalhan baina. Magaziinuudanь yderei 3 çaas boltor xaaltatai baigaa. Goorodoi byxii xydelmerişen „Gorniaaduudai baişanai" dergede suglaraza mii tinge xehen baina.

Tereenhee gadna, Tanoove goorod (Kranoovskiin vojevoodstvo) deere aavgustiin 24-nei yder bygedeniitiin zabastoovka boloo geze „Dzeennix liydoove" gazeeta myn medeesene.

Japoonguud Xitadta baigaa Soveedai

[illegible]

Şanxai 27. (TASS). SSSR-hee Şanxaida baigaa generiaalьna koonsylьstvodo esergyy provokaaca yrgelzelheer baina. Koonsylьstviin baira şadar bolzo bolxoor provokaaciin xoişolon, japoonguudai kontroolьdozo baigaa territoori deerexi ger baişanguudai byrin byten baixiin tylee byxii xariuusalga japoontanda buuxa baina geze SSSR-ei generaalьna koonsylьstviin xedil daxin hanuulhan baigaaş haanь, japoonuud bolbol „signaalşiguudii" biderexe duradxalaar koonsylьstviin gerte oroxiin hedelge xeze baina. Ulasxoorondiin settlьmeentiin poliica bolbol SSSR-ei generaalьna koonsylьstviin zybşeerelgyigeer tabiza şadaxagyibdi geze medyyleed, SSSR-ei koonsylьstviin gerte japoontaniii tabinagyi baina.

Şanxaida baigaa, SSSR-ei generaalьno koonsylьstviin bairahaa signalizaaca xegdene gehen tuxai provokacioonno ygenyydii zogsoon bolьgoxiin tulada, generaalьna koonsylьstviin zonxilogşo nyxer Simanoovski bolbol soveedai koonsylьstviin ger bairii xaraza yzexiin tulada eehediin tyleelegşedii tomilon oloxii erize, aavgustiin 26-nai yder Şanxaidaxi koonsylьstvonuudai koorpysta xandahan baina. Ysegelder, aavgustiin 26-da, ydeşiin 9 çaasta soveedai Viice-koonsyl bolbol koonsylьstvonuudai koorpysai tyleelegşedei xabaadalgataigaar, soveedai generaalьna koonsylьstviin ger bairii xaraza yzehen baina. Ene yzelgiin hyyleer medexede, generaalьna koonsylьstviin gerte negeş xyn ygei, tende jamarş signalizaaca ygei, yngerxedee elegtriin galş ygei baina geze elirhen baina. Iimehee, ese medegdexe signalizaaca tuxai japoontanai gargadag ygenyyd jamarş yndehegyi ba ynexeeree bodoto provokaaca geeşe baina.

„N—209" samolioodii bederelge

Ågaarai ekspediice Amdeerma xyree

Amdeermahaa, aavgustiin 26-la, 18 çaas 20 minuuta. Byxii naşiinanuudnai jamarşgyi hain buuba.

Şevelioov.

* * *

Nyxer O. Ju. Şmiidtiin nere deere Amdeermahaa abtahan raadioo medeeselei johoor, nyxer Vodopьjaanovai „N—170" samoliood 18 çaas 8 minuutada buugaa. 8 minuuta bolood nyxer Moolokovai „N—171" samoliood buuhan ba udaanь 4 minuuta bolood nyxer Alekseejevai „N—172" samoliood buuhan baina.

Zadkoov Aliaaskada baina

Nьju-Iooрк, 26. (TASS). Assoşieejted preess aagenstviin Ferbeenkshee medeesehenei johoor, Kanaadiin pilood Rendooll gegşe Aklaviik deere jiree. Zadkoov bolbol Barroy hoo zyyn tee gurban zuugaad miiili (nege miiili soo 1,6 kilomeetr) gazarta buugaad, sagai ularilai haizaraxii xylieeze baina.

Ledokool „Kraasin" Barroy miis teeşe garba

Ledokool „Kraasin" 27. (TASS) Aavgustiin 26-nai hyni 1305 toonno şuluu nyyrhen aşaglaa. Bynkeroovkoo dyyrgeed, tendehee erjii zubşahaar Barroy xyreze, Zadkoovai samolioodta zoriuulagdahan benziin buulgaxabdi.

Niidexe sostaav xadaa arktiis niidelgede samolioodudaa beledxee. Mynee, niidexe sostaav bolbol naranai garxii aldalgyi xereglen, astronomiis şinzelelde beledxeze baina.

Kapitaan Beloyysov.

XITADDAXI DAIN BAILDAAN

Şanxain froontnuud deere

Şanxai, 24. (TASS). Hyylşiin xojor yderei torşo soo şanxain froontnuud deerexi baidal baaxan xubilaa. Xitadai seregyyd Yejsajd priistanьhaa suxarin, busaza aavgustiin 22 hoo exileed Ist juxaan Roodii (tyimerei bolzo baigaa rajoonai nygee tala teenь) ezelbe. Ene suxarilga xadaa, japoon seregei syydnenyydte genete buduulza, taha soxiuulxagyin tulada, tyimerei saad teenь garxa şuxala baihanhaa bolxo geze Xitadai ştaabta elirxeilne.

Xonkьjuugai rajoondoxi jixe tyimer arban dyrbedexi yderee bolzo baina.

Artelieeriiin buudalga ba agaarai boombodolgo xojoroor daldaluulan, Pytyynei xeden pyynktnyyd deere japoontan desaantnuudii buulgaa.

Mynseyder Ysyyn ba Pytyyn deere artelieeriiin buudaldaanuud boloo. Japoon seregei koraablinuudai buudalgii xitadai artelieeri şangaar xariuusahan baina. Hyniiin ten bolzo baixada, Xitadai aeroplaanuud bolbol Ysyyn deere baigaa japoon seregei syydnenyydii boombodoo.

Japoonai samolioduud xeden çaasai torşo soo Pytyyniii boombodohon baina. Tedeenei urdahaa xitadai zeniit artelieeri xariuusaa.

Şanxaidaxi japoonai zebsegte xysenyydei komaandalagşada geniraal Macyiji tomilohon tuxai ofiçiaalьna medeesegdehen baina.

„Xoito Xitadai bejee daahan gyreniii" sonosxoxoo beledxeze baina

Şanxai, 24. (TASS). Japoontan bolbol „Xoito Xitadai bejee daahan gyreniii" sonosxoxoo beledxeze baina geze „Dagynьbaoo" gazeeta medeesene. Xitadai reakcioneernuud—urdanai xoito militariistnuudhaa „parlaamentii" baiguulxii xaraalaza baina. Ene „gyrenei" tolgoilogşodo eneenei urda tee Xitadai prezideent baihan Caoo Kunь gegşii tomiloxo xebertei.

Japoonai esmiiincii uhanda unagaaba

Loondon, 24. (TASS). Aavgustiin 23-nai yder japoontanai desaantnuudii Ysyyn deere buulgaxii oroldoxo yjede xitadai samolioduudta boombo-[illegible] aagenstviin Şanxain korrespondeent medeesebe.

Japoonai kanoneerka (loodko) Xitadai samolioduudai ene dobtolgiin yjede goritoi gem-[illegible]

Xitadai seregyyd Şanxaiji geroiligoor xamagaalza baina

Şanxai, 25 (TASS). Xitadai seregyyd 12 yderei torşo soo Şanxaiji geroiligoor xamagaalza baina. Edener bolbol japoontanai desaant buulgaxa jabadalda ysed şanga esergyyselge yzyylne. Japoonai seregei zarim xehegyyd Çynmiiin aral deere buulgaza yrdigdee. Xitadai ştaabai medeeselei johoor, japoonai sereg artelieeriaar buudalga ba agaarai boombodolgodo daldaluulan, eeriingee desaantnuudii aavgustiin 23-nai yder Ysyynei xeden rajoondo buulgaa Siaoçyaanьşa şadar japoonai 600 xyn buulgagdaad, Lodiaanь goorod teeşe dobtolobo. Ene goorod şadar ysed şanga baildaan bolzo baina. Myn japoonai 1500 xyn Siiczillin deere buulgagdaa Baildaanai hyyleer ene desaant yldeg dehen baigaaş haa, tee xedii bolood 1000 garan japoon soldaaduud ene rajoon deere daxin yzegdehen baina. Dyrben sag soo buudaldahanai hyyleer, gurban mingaad japoontan Çanxyaaban deere buulgagdaa.

Japoonai seregyyd bolbol Şanxain froont deere xitad seregei ysed şanga esergyyselgii yzeheer le baina geze japoonai xebleinyyd medeesene.

Çapei ba Xonkьjuu rajoonuud daxi froontnuud deere jixe xubilalta bolooogyi. Xonkьjuugai rajoondo xeden gazar tyimer bolhoor baina.

Xitadai seregei operaaca bolbol mynee yjede japoon seregei buulgagdahan gazarta abaaşagdaza baina. Ene şine rajoonguud deere buudaldaan bolhoor garba xonoo. Froont deere haja jireheн xitad seregyyd şine jirehen japoon seregyydtei tulaldaza exilee.

Şanxai deere japoonai 50 mingan sereg jireed baina gehen tyryyşiin medeenyyd xii xeergezerxihen too baigaa. Xitadai medeeselnyydei johoor, mynee Şanxai deere japoonai 20 mingan seregyyd baina

Japoonai samolioduud Xitadai goospitaliii boombodoo

Şanxai, 27. (TASS). Şanxai şadar baigaa Tynçzoydoxi goospitaliii japoonai samolioduudai boombodoxo yjede dyşe garan xyn, eneen soo xojor dooktor, xeden sestraanar aluulhan baina geze Centraal Nьjus aagenstvo medeesebe.

Staxaanov xydeloonei xojordoxi zilei oido

Staxaanovşa brigadiir—Bazarzab

Jaruuna. Jaruuniin somonoi „Socializm" kolxoozoi geşyyn Bazarzab Zigzedei gegşe 1935 onhoo xoişo mynee xyrter malai azalda jabana. Nyx Zigzedei bolbol eeriingee daabarita azal xydelmeride aixabtar xananxatai, ynexeeree staxaanovtanai meetodeer xydelmerlize, yrgen niite kolxoozniguudai dunda bejeeree erxim hain zişee xaruulza jabadag baigaa

Ene zunai ybehexuriaalgada brigadiir bolgogdood, xydelmerişedee zyb myreer emxileze, boldogtoiş, şabartaiş gazarhaanь ilgadgyi xomxoi berxeer garaaraa sabşaza, kolxoozoigoo bişe brigaadanuudhaa 2-3 mingan buxal ybehe ylyy abhan ba azalaigaa noormii brigaadaaraa ylyybşelen dyyrgebe.

Nyx. Bazarzabai brigaadiin abhan ybehenь xadaa şime şyyhee aldaagyi, şanarai talaar jixe hain, buxallalga ba somolgonь nigta, jamarş xura boroondo nebtexegyi baixa.

Gadana, staxaanovşa Bazarzab bolbol ybehe xuriaalga deere hain zişee xaruulxahaa gadana, brigaadiingaa xydelmerişedei dunda soveedai mynee yngergegdexee baigaa hunguuli tuxai hainaar taniuulxiin tylee oroldozo, xydelmerişedei gryypiin jarildaaji xedii daxin yngergehen baina. Myn 5 xonog byride gazeeta unşaza, odoo jyyn bolzo baihan tuxai xydelmerişedtee jariza ygedeg baina.

Ajuurzaniin.

OLONIITIIN POLIITIKAN XYDELMERIII DAIŞALXII JOHOOR JABUULXA

Manai oron soo socialiis baiguulaltiin aguu jixe ilaltanuud bolbol, oloniitiin poliitikan edibxiiin urgaltaar temdegtegden baina. Ene urgalta bolbol manai kolxoozniguudai iunda aixabtar jixeer xygzeñen baina.

Manai eregtei ba emegtei xydelmerişed, kolxoozniguudai kylьtyyrne poliitikiin xemzee jixedeze, mynəə bolzo baigaa zyilnyydii medexiin erilte jixeer urgahan baina. Paartiin Centraalьna Komiteedai hyyl şiin pleenymei asuudalnuud ba Ispaaniin froont tuxai, Xoito xitadai baidal tuxai ba SSSR-ei geroi lioodçikuudai gaixamşagta niidelgiin tuxai bolon jyre gyren dotoroi byxii kylьtyyrne, ekonoomikiin ba poliitikiin şuxala asuudalnuudii oilgon medeed baixii xysedeggyi kolxoozniguud negeş baixagyi baina.

Mynəə manai kolxoozniguudai olonxinь ybehe ba tariaa xuriaalgiin xydelmeri deere azallaza baihan tula, tedenei dunda oloniitiin poliitikan xydelmerii yrgəər jabuulxa, ilangajaa SSSR-ei Jixedeede Soveedta hungaxa hunguuliiin dyrimtei grazdaan byxeniii haisa tanii suulxa, Buriaad-Mongoloi ASSR-ei Konstituucii (yndehen xuulii) grazdaan byxende zyil zyileərnь oilguulza, tereegeeree oloniitiin edibxiii deeşelyylen, azaxuin amzaltanuu dii ulam jixedxen, ene zilei elbeg jixe urgasii geengyigeer xuriaan abza, Soveeduudai şine hunguuliii dyyren beledne hunguuliii xelteigeer ugtəxa asuudalnuudii oloniitiin poliitikan xydelmeriiin gol bolgoxo johotoi.

Zygeer oloniitiin poliitikan xydelmeriiin odoo yjiin baidalii abza yzexede, ene xydelmeri bolbol ton xangaltagyi jabana.

„Partiijna propagaanda ba agitaaciin xereg, xydelmerişen ba kolxoozniguudai niitiin dunda jabuulxa poliitikan xydelmeri ilangajaa zadagairahajaxan bolzo yigerehen BK(b) Paartiin Buriaad-Mongoloi mozi in XI konfereenca əəriingəə rezoliyyce soo temdeglehen baigaa. Ene bolbol jaaşagyi zyb segnelte myn.

Tus asuudalai odoo yjiin xangaltagyi muu baidal deerehee xeden faaktanuudii doro bişexede: Muxar-Şiberei aimagai Sutain somonoi Moolotovoi neremzete kolxoozoi tariaalangai xojordugaar brigaada deere jamarş poliitikan xydelmeri jabuulagdadaggyi, ene brigaada deere 100 şaxam xydelmerişen baidag, zygəər tedenei dunda gazeeta zaxiza unşadag xyn negeş ygei, brigaadiin suglaanş boldoggyi, xydelmerişeden poliitikan baidalhaa jixe geegdengi baina.

Odoo nege faakt, Ulaan-Ononoi aimagai Zydxeliin somonoi Kirovai neremzete kolxoozoi ulaan bulangai xydelmeri zigşyyritei muu. Ulaan bulangai dotorxi xeregselnyyd ene tere ailaar taraza, ebderze, ygei bolzo baidag, ulam bulangiinь ger ezegyi, xarin tugal ba xurigadai tiireze baidag oron bolhon baina.

Zidiin aimagai Derestein somonoi Kaarl-Maarksai neremzete kolxoozoi tyryylegşe Zigmiitov gegşe kolxoozniguudai dunda agitaaciin xydelmeri jabuulagşadta tuhalnagyi, xarin tedeniii tooxogyi zan gargaza baina gexe metiin xeden olon buzagai faaktnuudii manai xydəəgei korrespondeentanuud yder byri medeeseze baina.

Ene faaktanuud bolbol, kolxoozniguudai dundaxi oloniitiin poliitikan xydelmeriiin zigşyyritei muugaar zarim aimaguudta jabuulagdaza baihaniii ba jyredəə martagdaad baihaniinь balşiisa gerşelne.

Kolxoozniguudai dunda oloniitiin poliitikan xydelmeriii jabuulxadaa brigaada ba zvenonuudai, malazalai feerma ba gyyrtenyyd deere agitaatornuud ba gazeeta zurnaal nuudii unşaza ygegşed, jarildaa xegşedeer damzuulan jabuulagdaxa johotoi. Kolxoozoi agitaatornuud, jarildaa xegşed ba unşagşad manai respyyblike soo xeden zuugaad xyn baixa ta ta tedeniii bolşeviig xytelberiəər udaridan jabuulxa xereg bolbol paartiin aikoomuudai ton tyryyn hanaldaa tabixa xereg baixa. Zygəər, zarim aikoom bolbol ene gaixamşagta əərmiiin xydelmeriii xytelberilen uragşanь jabuulxa jabadalii martazarxiood baixa uşaruud ysəsn bişe baidag. Baha agitaatornuud, jarildaa xegşed ba unşagşadta bişeg le medexe xyn haa baidaggyi, agitaatornuudai dul zorigii gyi sedxeze şadaxagyi ba myn angiiin xarşa elemeentenyydei şurgaxa jabadalda tuhalxa xereg bolno. Iimehee, agitaatornuudai kaadrii şilen abxa ja badalda ton narin ba heremzeteigeer xandaxa johotoi. Agitaatornuud bolbol, ynexəərəə paartiin xeregte ynen şudarguu komuniistnuud, komsomoolnuud ba partiijna bişeş haa eneeniii daalgaza bolxoor kolzoozniguudhaa şilen abtaxa johotoi.

Saaşaa, kolxoozuudai klyybnyyd, ulaan bulanguud ba unşalgiin baişanuudai oloniitiin poliitikan xydelmeriii jabuulxa talaar aguu jixe udxa şanartai baibaş tede oorganuud bolbol oloniitii poliitikan talaar bolbosoruulan xymyyzyylxe daişalxii oorgan bolgogdozo şadagdaagyi baina. Ene tiime bişe hen geze əəhediingəə bejii ymeərxe barimta oldoxogyi, xarin tus xydelmeriiin muu baihanai byxii gem xariuusalgii aimaguudai paartiijna Komiteeduud ba ilangajaa exin organizaacanuud boje deeree daaza abxa bolno.

Uşar iime deerehee, unşalgiin baişanuud, kolxoozuudai klyybyyd ba ulaan bulanguudai xydelmerii yndehəərenь şinedxen tabiza tus oorganuudii oloniitiin poliitikan xydelmeri in kolxooz deerexi gulamta bolgoxiin tyləə daişalan oroldoxo johotoi.

„Oloniitii emxidxexe, tedenei dunda paartiin ideiji aldarşuulxa, oloniitiin poliitikan ba kylьtyyrne baidalii deeşelyylxe, tedenei poliitikan ba azyiledberiiin edibxiii hergeexe, heremze haitai bolgozo gargaxa ba Exe orondoo xizaarlaşagyi ynen şudarguugaar xymyyzyylxe – oloniitiin zorilgo – ton xariuusalgatai ba xyn letei zorilgo myn“ („Pravda“).

Hurguulinuudai zahabariin xydelmeri gynzegei tahaldalda

Agiin aimag dotor hurguulinuudai huralsalai şine zilde beledxexe xydelmeri ene zunai yjede ton maugaar jabuulagdahan deerehee mynəə hurguulinuudai neegdoxe sag deere gynzegei tahaldalda orood baina. Aimagai Gyisedxexe Komiteed ba aimagai gegeerelei tabag bolbol hurguulinuudai zahabariiin xydelmerii operatiivnoor xytelberilxiin orondo „əərəə bytexede“ naidaad hanaagaa amaraza, hurguulinuudaigaa direektornuud ba erxilegşedii amaraltada tabizarxiood, hurguulinuudainь zahabariin xydelmerii xytelberilehee olonxi hurguulinuudai beledxelei xydelmeri tahaldalda orohon baina. Ziseelxede, Şuluutain ba Dogoin hurguulinuud, Agiin eros hurguuli, Urda-Agiin ba Budalangai hurguulinuudai klaass ba xamtiin bairanuudta jamar ş zahabariiin xydelmeri jabuulagdaagyi. Myn aimagai ceentrte barigdaxa baigaa şine hurguuliin barilga dyyrexe ton ydii baina.

Deere dursagdahan baidalnuud bolbol hurguulinuudai xeşeelee exilxe jabadalii soxom tahalduulxaa baihan tula zoxixo gazarhaa Agiin aimagai gegeerelei tahagai xydelmeriii şalgan yzexe şuxala.

Xurdan elşe.

MANAI JARILDAAN

6. AZALŞANAI ƏƏHEDIINGƏƏ KANDIDAADUUDII ORUULAN TABIXA ERXE JAAZA XANGAGDAXAB*)

Azalşaa bolbol hunguuliiin bolxiin urda tee Jexedeede Soveedai depytaadta əəhediingəə kandidaaduudii hunguuliiin ookrug byride oruulan tabixa baina.

Kandidaadii jaaza oruulan tabidag baixa bainab?

Eneen tuxai manai hunguuliiin xuuli dotor iigeze xelegdehen baina:

„56 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedta kandidaadii tabixa erxe bolbol SSSR-ei Konstituuciin 141-dexi zyilei yndehəər oloniitiin organizaaca ba azalşanai bylgemyydte ygten xangagdaxa gexede: komuniis partiijna organizaacanuudta, profesionaalьna sojuuzuudta, koperatiivuudta, zaluuşuudai organizaacanuudta, sojol bolbosoroloi bylgemyydte ba xuuliaar togtoohon zuramnai johoor dansada orohon busa organizaacanuudta ygtexe johotoi.

57 zyil. Kandidaaduudii oruulxa erxii oloniitiin organizaacanuudai ba azalşanai bylgemyydei Centraalьna oorganuud ba myn tedenei respyyblixiin, xizaarai, moziin ba rajoonai oorganuud, myn tereşelen xydelmerişen ba albaxaagşadai niitiin suglaanuud yiledberiiingəə gazarnuudaaraa, ulaanseregşyyd – seregei gee xesegyydeeree, myn tariaaşanai niitiin suglaanuud – kolxoozuudaaraa, sovxoozuudai xydelmerişen ba albaxaagşad – sovxoozuudaaraa bejelyylen gyisedxexe baina“.

Ede zyilnyydii nyxer Staalinai duradxalaar hunguuliiin xaalida oruulagdahan baina. Ene xadaa, Jixedeede Soveedai depytaadta kandidaadii tabixa byri demokratiis zuramii xangana. Ede zyilnyyd xadaa, kandidaaduudii tabixa jabadalda byri olon miliioon xynei xabaadaxa jabadalii xangaxa baina.

Manai orondo xeden zuugaad gemyyd organizaacanuud ba bylgiiin ba azalşa aradai zergehee garhan ton aktiivna ba ynen şudarguu graazdanuudii negedxehen Byxexolboonoi komuniis (bolşeviig) paarti bolbol edeenei dunda udaridaxii yyrge ezelxe baina; ene paarti xadaa, azalşan aradai tyryy otriaad, azalşanai byxii organizaacanuudai udaridaxii jadroonь myn. Saaşanь xaraxada, olon janziin profsojuuzanuud, Leeninei komsomool, koperatiivai organizaacanuud, kylьtyyrne ba busa eldeb bylgemyyd baixa baina. Hunguuliiin xuuliin 57-doxi zyilei johoor, kandidaaduudii tabixa erxe bolbol ede organizaacanuud ba bylgemyydei gansal Centraalьne oorganuudaar bişe, myn tedenei respyyblikiin, xizaarai, moziin, rajoonai oorganuudaar bejelyylegdexe baina. Tereenhee gadana, kolxoozuud, sovxoozuud, azaxuinuud g.m. gazarnuudai xydelmerilegşedei niitiin suglaan kandidaadii tabiza şadaxa baina.

Şazan myrgelei negedelnyyd Jixedeede Soveedta kandidaadii oruulan tabixa erxetei baixa geeşe gy geze asuudal xodo gardag baina. Eneede ogeel iigeze xariuusaza bolno: SSSR-ei Konstituuca bolbol „azalşanai intereeste zoxilduulan, arad olon tymenei emxilgiin zorig xeşeel ba poliitikan edibxiii xygzyylxiin zorilgoor“, niitiin organizaacanuudta negedxe erxii byxii graazdanuudta olgono. Eneen deerehee xaraxada, şazan myrgelei negedelnyyd ene zorilgii xariuusaza şadaxagyi baina, tiime deerehee ede şazan myrgelei negedelnyyd bolbol niitiin organizaacanuudai erxii xeregleze şadaxagyi baina. Iimehee, Jixedeede Soveedai depytaadta kandidaadii tabixa erxii lamatan, poopton, sektaantnuud ba busa niitede esergyy gryypenyydte xabaadaxagyy ygtexe bişe, xarin gansal azalşanai bylgemyydte ba organizaacanuudta olgogdoxo baina.

Jamar negen organizaaca Jixedeede Soveedai depyytaadta kandidaadii tabihanai udaa, tere darii hunguuliiin Ookrugai komiisada dausalagdahan baixa johotoi. Dausalaxa zuramaanь ton belexen jym. Kandidaadii oruulan tabihan organizaaca bolbol hunguuliiin exilexehee 30 xonog urda, kandidaadii oruulhan zasedaani bujuu suglaanaigaa protokoolii hunguuliiin Ookrugai komiisada xyrgexe johotoi. Ene protokoolsoonь depytaadai kandidaadai ... tag gazariinь, partiijna xabaanь, azal xydelmerinь zaagdahan baixa johotoi. Tereenhee gadana, tereeniii oruulan tabihan organizaaciin zyghəə tus hunguuliiin Ookrug soo duu gaa ygexə zybşəərexe baina gy geze kandidaadai medyylge ene protokooltoi xabsargagdaxa johotoi. Depytaadai kandidaadhaa bişe jamarş erilte xeglexegyi baina.

Iime asuudalnuud xodo gardag baina: hunguuliiin ondoo Ookrugai niuur baihan kandidaadta oruulagdaza bolxo gy? Ali depytaadai kandidaadta oruulagdahan niuurnuud zaalhaa, tere Ookrugainь xyn baixa johotoi gy?

Iime erilte manai xuuli soo baixagyi. Jixedeede Soveedai depytaadta xenş xadaa xamaagyi, huurizan tybxineħen gazarai ilgaagyi graazdan byxen kandidaad bolgon tabigdaza bolxo baina. Zygəər, Jixedeede Soveedai depytaadai kandidaadta jamarş haa gansal ookrug soo duugaa ygexe baina.

Hunguuliiin Ookrugai komiisanuud bolbol niitiin organizaacanuud ba azalşanai bylgemyydei oruulhan kandidaaduudii xen ilgaagyi bygediinь dansada oruulxa ujalgatai. Xerbee, hunguuliiin Ookrugai komiisiin jamar negen şaltagaanaar kandidaadii dansalaxaa arsaa haanь, xojor xonogoi bolzor soo deede şatiin hunguuliiin komiisada gomodol barigdaza bolxo baina.

Hunguuliiin Ookrugai komiisanuud bolbol Jixedeede Soveedai depytaadta oruulagdahan kandidaaduudai spiiskii bygeden itiin taniilsan xaraxiin tulada, hunguuliiin exilxehee 25 xonog urid olonoi xaraxaar gazarta niiaaxa johotoi baina.

Kandidaaduudii oruulan tabixa ba dansalaxa iime zuram bolbol bolot yrgen demokratiiji baidal deerenь bejelyylxe jabadalii xangaza şadana.

Manai Hunguuliin Xuuli bolbol hunguuliiin Ookrugai komiisaar dansalagdahan, kandidaadii oruulan tabihan organizaacanuud byride ba graazdan byride ene kandidaadai tyləə haadgyi agitaaca jabuulxa erxe olgono.

Angiiin xarşa etegeedyyd bolbol Soveed zasagai xarşa əəhediin xynyydii Soveeduudta oruulxiin tulada, hunguulii xereglexii oroldoxo baihaniinь damzaggyi baina.

Teed, edeenei ene hedelgenyyd yre garxa geeşe xa gy ... manai agitaacionno xydelmerihəə gyised duldiidaxa baina. Eneen tuxai nyxer Staalin iigeze xelehen baina: „..xerbee aradzon ende ton lo daisan xynyylii hungaa baibal, tere xadaa manai agitaacan xydelmeri garhaa saaşajar muugaar tabigdahana temdeg bolxo ba bidener iimgutamşag nere zyyxe zergete bolxobli, xerbee manai agitaacionno xydelmeriiin bolşeviig johoor jabaal baibalanь arad zon deede oorganuudtaa daisan xynyydii tabixagyi baina“.

*) Yrgelzelel. Uridlaa garhan zyilnyydiinь manai „Ynenei“ aavgustiin 3, 5, 8, 18, 19-nei ydərei dugaarnuudta xaragtii.

HURALSALAI ŞINE ZILEI URDA

Huralsalai şine zil bolbol huralsalai yngeregşe zil şingi, manai Buriaad-Mongoldoş, myn manai byxii Aguu jixe Exe oron soş socialiis kylьtyyriin ba hurguuliiin xeregei yzegdəəgyi jixeer xygzen urgaxa jabadalda ton bexi materiaalьna baaza baiguulagdaad baihan ton zoxistoi erxe baidal deere yngerxe baina. Eneeniii, SSSR-ei Staalin Konstituuciin ilalta ba BMASSR-ei tyryyşiin Konstituucii batalan abtahan jabadal, ton todoor gerşelze ygene. BMASSR-ei Konstituuca soo bolşeviig paartiin ba tereenei voozdь nyxer Staalinai xytelberieer BMASSR-ei socialiis baiguulaltada oldohon toilai jixe amzaltanuud, eliieer xaruulagdahan ba bexizyylegdehen baina.

Yngerehen 1936-37 onoi huralsalai zil bolbol huragşaşanarai urda tusagaar deeşelyylegdehen eriltenyydii tabihan baixa jym. Bagşanarta tus tustanь nere zerge olgoxo ba tedeniii atistaacalxa tuxai, salin nemeexe tuxai, tomilolgiin xatuu zuram baiguulxa, huragşanarii helgyylxe ba syleehe tuxai BK(b) P-iin CK-ai ba SSSR-ei AKS ai togtooluud bolbol hurguulinuudai ba bagşanarai xydelmeride ton jixe udxaşanartai baihan baina.

„Gegeerelei Arkomaadai sisteemede toxiooldohon pedalogiis xazairuulalganuud tuxai“ BK(b) P-iin CK-ai togtool, kontrrevoliyycionno xuurmag nauuka bolxo pedalogiii elirryylze, pedagoogikiin ba pedagoogoi erxii texeriyylxiin erilte, myn BK(b) P-iin CK ai fevraalь-maartiin pleenymei togtoomzo ba nyxer Staalinai əəriingəə didkel soo ba tygesxelei ygə soo xelehen zaabari bolbol sovedai hurguulinuudai xydelmeriii yndehəərenь hai zaruulxa xeregte yngeregşe huralsalai zil soo xysetei zaabaag bolhon ba jirexe huralsalai zilde byriş jixe udxaşanartai baina.

Aradai daisanuud-kontrrevoliycionno nacionaliistnuud trockiis,-byxaarintanai, faşiizmiin aagentnuudai Buriaad-Mongoloi kylьtyyrne froontdo xorolgo xeheninь buzagai muuxai faaktnuud eliryylegdehen, zarim hurguulinuud aradai daisanuudaar buzagairuulagdahan ba zarim gazarnuudta daisanuudai zyghəəş hurguulinuudta şurgan oroxiin heldgenyydii gargahan jabadalnuud yzegdehen baina. Aradai daisanuudai xorlolgiin xoişolongii darii usadxaxa zorilgo bolbol nen tyryyn proliitikan talaar xaralgan, ohol hazagai jabalnuudii xolodxon zailuulxii ba revoliycionno heremzee deeşelyylxii, bagşanarai dunda ba aradai gegeerelei byxii xydelmerilegşedei dunda kriitike ba samokriitikii zorigtoigoor şuud jabuulxii erine.

1936-37 onoi huralsalai zilei huralsal xymyyzyylgiin xydelmeriiin dyngyydii deere zaagdahan, urgaza baihan eriltenyydei johoor xaraza yzexede, yşəə xangaltagyi geze mederemeer baina.

Xerbee RSFSR soo (21 xizaar ba mozonuudaar) 1935-36 onoi huralsalalai zilde exin şatiin hurguulinuudai huragşanarai 11 proceent xojordoxi zildee yldehen baibal huralsalai yngerehen zilde 8 proceent xyrter xorohon baina Tiin manai BMASSR-te (16 aimagta) 1935-36 onoi huralsalai zilde xojordoxi zilee ylegşed 15 proceent baihanaa, 11,6 proceent xyrter xorohon baina.

Xerbee, RSFSR-te exin hurguulinuudai namarai şalgaltada oroxo bolhon huragşanarai too 4, 2 proceenthoo 2, 7 proceent xyrter xorohon baibal, manai BMASSR-te dursagdahan aimaguud soo 8, 7 proceenthoo 7, 3 proceent xyrter xorohon baina.

Dyngyxdei ede sasaulhan medeenyyd bolbol xojordoxi zildee ylexe bologşodoi ba ene zilde namar şalgaltada oroxo bolhon huragşadai toogoi baga zerge xorohoniii xaruulbaş, manai respyyblikiin hurguulinuudai jixeer geegdeze baihaniii xaruulna.

16 aimaguudai medeegeer 1936-37 onoi huralsalai zilei esesde 50523 huragşad huraza bainanaa, 40971 xyn bujuu 81,1 proceentonь deede klaasta oruulagdahan, 3701 xyn bujuu 7,3 proceentnь namar şalgaltada oroxo bolhon ba 5866 xyn bujuu 11,6 proceentnь xojordoxi zildee ydehen baina.

Mynəə bolzo baigaa, huragşanarai konfereencanuud deere xojordoxi zilee ylegşedei ba namar şalgaltada oroxo bologşodoi proceentii goritoi xonoor anaalizalaxa ba şalgaxa şuxala baina.

Jarguniin aimagta 1935-36 onoi huralsalai zilde xojordoxi zilee ylehen huragşanarai too 13 proceent baihan aal, 1936-37 onoi huralsalai zilde xojordoxi zilee ylegşed 6, 1 proceent xyrter xorohon baina. Xojordoxi zilee ylegşedei toogoi erideer doosolhonoi şaltagaanii tusagaar eliryylze tanilsaxa şuxala.

Zarim hurguulinuudta ba klaasuudta niyde daldalxiin ba mexelexiin hedelgenyydii gargahan jabadalii erideer buruuşaan soxixo şuxala baina. Xabarai şalgalta deere hurguulinuudai zarim xydelmerilegşed əəriingəə xydelmeriiin gansa xan hain taliinь xaraulxii xysəze, xuuli busiin zamda oroxiin hedelgenyydii gargahan baina. Ulaan-Ydiin №1 ba №2 hurguulinuudta bişyylxe xydelmeriingəə teekstii huragşadtaa urid medyylhen jabadal baihan baina. Enenь gegeerele Arkomaar daar eliryylegdeze, teekstiinь helgeze, şine teekst ygtehen baina.

Agiin pedagogiis hurguulida literatuuraar jabuulxa kontroolьno xydelmeriiinь teekst stydeentnertenь urid medegdeşehen baixa jym. Literatuuraar xojordoxio kontroolьno xydelmeri jabuulagtii gehen gegeerelei Arkomaadai zaxiraltiin baibaş, hurguuliiin direektor nyxer Dobromislov jamarş xemzee abaagyi, tereegeeree niyde daldalxiin zamda orohon baina. Gegeerelei Arkomaadai prikaazaar Dobromislovto uriilşalan duradxalgatai xatuu zeme sonos ogdohon baina.

Ulaan-Ydiin № hurguuliiin exin klaasuudai bagşa Aleksaandroova huragşanartaa xoiho ba niyde daldalhaa segnelte ygehen baina.

Alairai aimagai Nilxain xysed bişe dunda hurguuliin bagşanar Zyyxov ba Ilijin gegşed huragşanaraigaa xydelmeride segnelte ygexedəə liberaalьnaar xandahan baina. Ziseelxede: „muu“ gehen segnelte abaxaar huragşadta „hain“ gehen segnelte ygehen baigaa.

1936-37 onoi huralsalai zil soo respyyblike dotor xydelmeriiin erxiin zişəə xaruulhan tyryy jabaan şine bagşanar eliryylegdehen baina. Ulaan-Ydiin gorodto №1 hurguuliiin 2-doxi klaasai, mynəə 3-doxi klaasai bagşa nyxer Paançykov arai huragşanar 100 proc. hainaar huraza garahan baina gebe: negeş xyn xojordoxi zildee ylээgyi, huragşanarainь ton olonxinь „hain“ ba „erxim hain“ gehen segneltenyydii abaa Farbaga ain aimagai Xyitenei xysed bişe dunda hurguuliiin bagşanar Fiyyrnev, Orlov ba Çeirekin gegşedei huragşanar 100 proceent hain huraza garahan baina. Burikinai hurguulida (erxilegşenь Nikiifrova) xojordoxi zilee ylegşed ygei gexe mete xeden olon hurguulinuud baina.

Iime tyryy jabaza baihan bagşanar aimag byxende baixa Ene xynyydei ylegşe xynyydnee ilgaraza garahaniiinь jyn be gexede, tedener bolbol əəhediingəə urda ilangajaa jixeten eriltenyydii tabiza, əəhediingəə xydelmeriiin tyləə xariuusalgatai gaa melezə, geegdeze jabahan huragşadtai xydelmerilxe jabadalda anxaralaa ylyygeer tabiza, huragşadai gerte ygtehen daalgabarinuudii gurimtai bolgozo, əəhediingəə xydelmeriii sag soonь şalgaza baihaniinь bolno. Eleher bolbol, xygyydii inagşinaar ba əəhediingəə pedagogiis xydelmeride daratai, sag yge, əəhediingəə poliitikan huralsalai xemzeeji deeşelyylxe ba kvalifikaaciaa deşelyylxiin tyləə eseltegyigəər oroldozo, gyreneigeer oloniitiin poliitikan baidalda elibxiteigeer xabaadalsaza baihan xynyyd bolno.

Mynəə olonxinь tooloogdozo baigaa geegdeze jabahan bagşanar bolbol tere tyryy jabahan bagşanarii xyseze zergeşxe johotoi.

Yngeregşe huralsalai zilde esyyriigeer geegdeze jabahan hurguulinuud ba klaasanuud gexede:

Tarbagatain aimagai Barikno-Klyçevskiin xysed bişe dunda hurguuliiin huragşadai 11 proceentnь xojordoxi zilee nege klaasta yldeegdehen baina.

Xyitenei xysed bişe dunda hurguuliin III dugaar klaasiin bagşa Grigoorьjevagai 22 huragşadhaa 12-nь xojordoxi zilee nege klaasadaa yldee.

Ybər Kireetiin xysed bişe dunda hurguuliiin IV-klaasiin bagşa Ooleenskiin 13 huragşadainь 1-nь dyyrgeze garaa, 7-nь xojordoxi zilee yldehen yldegşedenь namar şalgalt

Sevooborood zybəər jabuulxa tuxai zybşen xelselge

YBEHE TARILGATA SEVOOBOROOD

ybəər xegdehen ybehe ta- ata sevooborood bii bolgo- kolxooz ba sovxoozuudai l deere zlaakta ba boboo- behenei tariiga xeed bai- , gazarai xyrihenei yrizel- anarii xysedəər haizaruul- a tereeniii zoxistoigoor glexe asuudal şiidxegdexe a.

nai respyyblike dotor ede enyyd soohoo zybxen ame- nsk perei (xiaag) espar- ba xyxe liyceerne bii. ybehenyyd bolbol jixexen i ba sahaar xysed şiig- gdedeg niutagta jixenxi- aaradag ba myn tiime ta aşag şimejee ygexəərş baidag. Gebeş, edeexen enyydeer xizaarlaza bol- . Jyyndeb gexede, ma- spyyblikede bolbol zlaak- lig urgamalnuudai dunda gai yrgen koolostoizitniaag biirei volosneec voboovo n soohoo gexede şara rne, astragaal (eldeb ty- sagaan ba şara donni- baidag tula edeniii hai- leze abaad edlee haa poo- ybehe tarilgiin jabadalda yre garxa baina. Iime i ybehenyyd manai en- niutaguudaar hyreg oloo- i, iime tula, kolxooz by- reeniii tyyn abza şada- 1937 onoi namar neheed ei zapaastai bolxo bai- gəər tyryyşiin yjede se- xeze (haiuijinь şilexe) yiş bolbol niite deerenь abxa ba şelegdeze abta- ygediinь ysxexe saaşan- lelmeride altan foondo ygexe baina geeşe.

rtariaalangai oorganuud iime yrehenyydii tyyze abadalii kolxooz dotor ze, eneende agronoo- xaata-laboratoori ba dy- kolxoozniguudii xa- ulan xereglexe johotoi. a zerlig urgamalai yre- riaaxa sag, aavgustiin (zarim gazarta erteerş) baina. Zitniaagii yri- xuriaaza abxadaa ediee- unaxagyiji bodolsozo nogoon baixa yjedenь za abdag baina. Myn teer sibiirei volosneecii za bolxo. Ene ybehen tariaanai ybehe taril- olisodo zlaakta gol kylь- ь bolzo ygexe ba ene turşalgiin staanciin se- u xeltesei medeegeer e şuxala xeregtei geze əd baina.

oovo ybehen bolbol aav- tengeer edieegee bo- uriaamaar boldog ba te- dooguurxi yriinь xyrilze yjede xuriaaza abdag Zlaakta zerlig urgamal boovo ybehenyydei onso , gexede, edieegee una- ixa jym, eneeniiinь bo- dolsozo ximagadaxa xeregtei baina. Boolto ba koolostonь bailgaza abhan (ali gebel gansaxan yrəərenь gy) byxii yrehenyydii bolbol tyrel tyreləərenь ilgaza prostoi molotiilkoor (gar molotiigoor gy) erxebişe soxizo xiidxeed, şebxeer haizaruulhan seberxen paar deere mynəə 1937 onoi namar tarixa xeregtei. Tarilgiinь zabhar xoorondoo 30-50 santimeetrei tuxai yrgen baixa zergetei. Amerikaansk perei, niutagai zitniaag ba sibiirei volosneec tarixa noormo bolbol 1 gektaar deere 10-haa 15 kilograam xyrter baixa. Tarilgiinь seejelkeer tarixada bolxo, zygəər yrehiinь gyixenəər huulgaxa xeregtei, ilangajaa zitniaagai yrihii gynzegiigəər huulgaza bolxogyi baina. Xemzyyriinь gebel 1 santimeetr tuxai gynzegei baibal zoxixo. Şara ba xyxe liyceerne, donnik, astrogaal gedeg boboovo ybehe tarixa noormonь gebel gektaar deere 6-haa 10 kilograam xyrter tarixa. Tarilgiinь gazarai xyrexe bolood baixada xexe, jyyndeb gebel, gazarai xyrexiin urda nogooniiinь urgabal xyldexe baina. Zerlig urgamal ybehenei tyryyşiin tarilga bolbol jixexen dyreşeltei bolgoxonь naidamtei, ene dyrşeləərəə kolxoozuud bolbol ybehenei agroteexnikiin asuudal şiidxexe ba seleekciin (hain tyrelei ybehe şileze abxa) xydelmeriii yrgedxexe jabadalii xurdadxaxa baina.

Ene jabuulgiin teempo deerehee ynexəər zyb ba tabihan zoriilgii xariuulza şadamaar ybehe tariigata sevooborood xereglexe jabadalii xurdadxagdaxa baina. Tarigdaxa ybehenei yrehe xuriaaxa—ene jabuulgada kolxoozuud olooroo edibxitei xabaadaad baibal, ybehe tarilgada sevooborood tyrgen bii bolgozo şadaxa bainabdi. Zil byriiin sugluulalgaar arbidxagdaza baidag zerlig ybehenyydii deere dursagdahan foondhoo erxim ybehenyydii şileze abxa jabadalda oopodno seleekciin staanca tuhalamza yzyyleze baixa.

Ene projeektii tunxaglaxiin urdatei BMASSR-ei Gazartariaalangai Arkomaadta ybehe tarilgata sevooboroodoi doloon poolito sxeeme baihanь gebel: 1. Haizaruulhan paar, 2. Şeniice, 3. Ybehe tarilgaar huurilagdahan jarovoi tariaan, 4 Ybehen, 5. Ybehen, 6. Şeniice, 7. Jarovoi tariaan. Ene sxeeme bolbol urgasii deeşelyyxe jabadalii xangaza şadaxagyi baina, jaagaad be gexede, paar bagatai baina. Paariinь miil 14,5 proceent bolno şuu. Oroohoniinь 57 proceent bolooş haa urdaxi jabuulganuudiinь tereenee xanganagyi. Xyrihenei talaar hain ysloovitai gazarta uhalaza, jixexeneer ytegzyylze ene helgeldelgii jabuulaal xada ybehenyyd bolbol hain urgasa ygeze şadaxa ba yndehəərəə tezeeltei organiis zyilnyydii sugluulxa baina. Tereenhee gadana, xojordaxin jarovoi tarilga xeed, xozomiinь ybehe tarihan huuri deere şeniice tarixada yrgegdehen bainbagar şoroinь xojor zil soo paarai şanartai baixa geze ton buruu hanadag uşar baidag baina.

Kolxoozoi sevooboroodoi sxeemiin projeekt zoxiooxodoo jamar jyyme barimtaixa xeregteib gebel- tyryyşiin ba gol şuxala zyil gexede gyrenei tarilgiin tysebii sevooboroodtoi taaruulan jabuulxa ba tarilgiin urgasu [illegible] ulxagyi xemzee jabuulxa şuxala baina. Xojordoxinь gebel, gazarai xyrihen sooxi organiis zyilnyydei urgasii haizaruulza, tiime zyilnyydei zapaas xysed bii bolgozo xyrihe haizaruulxa zergeer tarilgiin urgasa deeşelyyxe şuxala. Gurbadaxinь gexede, xuurai ba burtag ybehetei gazarta sevooborood xexedee daxiltiin paar xaxalaza oog burtag ybehentei temesexe ba şibxe xajaxa xyrihiinь şiigtei bailgaxa xemzee abxa xeregtei.

Iime tula xelseen deere tabiza miniii duradxaxa sevooboroodoi sxeeme gebel:

1. Şibxeer gy ali tarimalaar (liyypin, gereçiika) haizaruulagdahan paar, 2. Ybehe tarilgaar huuriluulagdahan şeniice, 3 Tyryyşiin zilde xereglegdexe ybehen, 4. Xojordoxi zilde xereglegdexe ybehen, 5. Şeniice. 6. Jarovoi tariaan, 7. Haizaruulagdahan paar (paarlaza ba boboovo ybehəər haizaruulhan), 8. Şeniice, 9. Jarovoi tariaan.

Uhalagdahan gazar deere doloodoxi pooli bolxo—paar gedegii boluuulaza tereeniii boboovo ybehəər haizaruulhan ba paarlahan gazaraar helgeze bolxo, zygəər iigeed baibal şeniice gy, ali jarovoi tariaan (7-8 pooli) gargagdaxa bolno. Iime bolood baigaanaa 8 poolitoi sevooborood bolxo baina.

Zerlig urgamalnuudii tarixada əəriingəə bodoto şanaraar gy, ali xyrihenei hain şanaraar nege zil soogoo xojor daxin sabşagdaxaar urgaza tezeelte organiis zyilii xysed bii bolgozo şadaxa baixa Ene bolbol, jixenxidee uhanai gazarta taaraxa tula iimel helgeldelge xeze bolmoor: 1. Paar, 2. Şeniice, tereen deere ybehe tarilga, 3. Tyryyşiin zilde xereglexe ybehen, 4. Şeniice, 5. Jarovoi tarilga. Xyrihen dotoroi tezeelte organiis zyil xomortoi ba ton xatuu xyrihetei, elihetei, ganduu xuurai gazar deere xabaraar ba zunai tyryyşiin xaxadaar ganduu baihan uşarhaa ybeheneinь garsa muu baiza, xojor zil soo edlehenei tuha yzyylxegyi baigaa xadanь gurbadaxi zildenь myn ybehe tariza xojor zil paarlaxa johotoi.

Ene uşarta sevooboroodoi sxeeme iime baiza bolxo gebel: 1. Haizaruulhan paar, 2. Ybehe tarilgaar huurizuulagdahan şeniice, 3. Ybehen, 4. Ybehen, 5Ybehen 6. Şeniice, 7. Jarovoi tariaan, 8. Haizaruulagdahan paar, 9. Şeniice, 10. Jarovoi tariaan.

N. Syloojev

(K. SAABELENIKOVAI FOTO)

Proletaariiin aguu jixe revoliyyciin XX oin neremzete avtogyidel

ZURAG DEERE: (Zyyn talahaa) Avtogyidelei komandiirai tuhalagşa Vilikaanov, komandiir Mireecki, glaavna avtoinspeekciin naidalgata Çygyynov ba poliitikan talaar komandiirai tuhalagşa Dmitreejev.

Jaruuniin sovxooz buzagai geegdeltei

Jaruuniin miaxanai sovxooz bolbol mynəə azaxuin tysebyydii dyyrgexe ba gyrenei urda xi ujalganuudii gyisedxexe talaar buzagai jixe geegdeltei jabana 12500 gektaar gazarhaa 100 mingan ceentner ybehe xuriaaza beledxexe tysebtei baihan aad, mynəə miin 15771 ceentner ybehe beledxeheniinь 15,7 proceent bolno. 1900 paar beledxexe baigaad, 913 gaa xaxalaza 49,6 proceent dyyrgebe Ene zilde 1856 yniee buxada oruulaxa baihan aad, 1026 ynieen oruulagdahaniinь 55 proceent bolno. Gyrende 566 ceentner toho tuşaaxa johotoi zilei tysebəə, arai geze 122 ceentner toho tuşaagaad, 21, 5 proceent dyyrgee. Myn siloosoi beledxelei xydelmeriii exileegyi baina.

Iime zigşyyritei gegdelde tus sovxoozoi orood baihan gol şaltagaaniinь xadaa, exin tyryylen ene sovxoozoi udaridagşadai gemeer bolno. Sovxoozoi direektor nyx. Batuujev ba polidotdeelai naçalьnig nyx. Merzleenko gegşed paarti ba zasagai togtool zaabariii yder byriiingəə xydelmeriiin prograama bolgozo, bodoto xereg deerenь bejelyyleze şadaagyi, sovxoozoi xydelmeride şurgan orohon dai adai xorololgiin xoişolongii darii usadxaxiin şuud xemzee abaagyi, hanaa amarxan mynəə xyrter huuza baihanai yrəər sovxoozinь mynəə amagalan bişe baidalda orood baina.

Tiixedenь, ene sovxooz deerexi dutuu dundanuud tuxai „B-M. Ynen" gazeetada 1937 onoi mai harahaa exileed mynəə xyrter eneexen nege xedii hariin xuxasaa soo xeden olon signaalnuud tolilogdohon baixa. Tiigebəş, tereeniii tus sovxoozoi „nojod" bişiixanaarş oişoogoogyi baibaş haanь, myn Jaruuniin aimagai paartiiin komiteed ba aimagai xuuli saxixa organizaacanuud johotoigoor hanalaa tabidaggyi baihaniinь byri jixe gaixaltai zyil jym.

Mynəə tus sovxoozoi hurguuliiin şine gərei bariilga dyyrəxe jaagaaş ydii, xydelmerişedeingəə dunda texniis huralsal jabuulanagyi, gyyrtenyyd deere baigaa xydelmerişedəə xalaad, poloteence, myile ba ymovaalnig g. m şuxala xeregselnyydeer xangaadyi, staxaanovtanai xydeləəji udaridadag boloodyi zandaa baina. Zişəəlxede, darxanai masterskoin xydelmerişedei dundaxi ba ybehenei xuriaalgiin xydelmerişedei dundaxi staxaanovtan-udaarnigaudii eliryyleedyi baina. Yngerexedəə sovxoozoi ceentr deere baihan oroi gansa klyybee xaagaad, bairinь ondoo xeregselde xereglebe.

Uşar iimehee Jaruuniin aimagai paartiiin ba bişe organizaacanuud Jaruuniin mixanai sovxoozdo bodotoor anxaralaa tabimaar sagiinь bolob.

C. Gyyndinski.

XOROLOLGO ENE BIŞE GY?

Bişyyr. Bodonguudai somonoi Leeninei neremzete kolxoozoi pravleeni bolbol kolxoozoo bolьşeviig bolgoxo ba kolxoozniguudaa şanga şadaltai bolgoxiin tyləə temesexe xeregte oroldoxiin orondo, kolxoozoigoo azalda ba zəəride boloşogyi xoro xeze, kolxoozoigoo xygzexe jabadalda urşag tybeg tataza baina. Kolxoozoi pravleeniiin zyghəə tariaanai burtag ybehe tyylgede xemzee abaagyi deereheenь mynəə tariaanь jixe muugaar **urgaa.**

Ene kolxooz bolbol yngereg şe zilde 200 garan buxal xyxe soloomo yzəəle xajahan ba 3 gektaar xyxe soloomo sabşangyi miin malda geşxyylze duuhaa.

Kolxoozoi feermiii erxilegşe Ajuuşiin gegşe kolxoozoi nege xaşaragii 500 tyxeriigəər xudaldaza, myngiinь ybərşelebe. Baha, kolxoozoi toosooşon Sanziin gegşe kolxoozoi 3 sazan ybehe əərəə medeze abhan baina.

1937 ondo ene kolxooz bolbol tarilgahaa xoto gazarta polivoi staan 6-7 mingan tyxerigəər bariuulhan aad, tere staan deeree bairalaza xydelmeriləəgyi deereheenь, tere 6-7 minganai xydelmeri miin yxehen baina.

Xedii iime bolboş, tus kolxoozdo poliitikan ba bolbosoroloi xydelmeri ogto jabuulagdadaggyi baina. Kolxoozoi tyryylegşe Cebegei gegşe pravleeniii kriitikelhen xyni i xaraaxa ba zanava meteer aaşaldag baina.

Tus kolxoozoi tyryylegşe Cebegei bolbol 1934-35 onoi yjəər paartihaa xajagdahan baixa jym. Mynəə kolxoozdo angiin daisan bolxo lama kulaaguudii sugluulza tedenei xoroto buzagai jabuulgii dali doroo daraad baina.

Ene bygedii aimagai prokyroroi zyghəə şalgan eliryylze, kolxoozoi azalda ba zəəride xoro xegşedte xatuu xemzee abtaxa johotoi.

Ailşan.

bolhon baina. Oboleens- olbol ene klaasda xojor- laas baixahaanь exilze , dunda hurguulitai bag- gaad, xarin əərlingəə xy- ide xariuusalgagyi za- aar xandaza klaasiingaa nerii unagaahan baina. nskaja bolbol ede byxii igee tula syydeer gem- xe bolbo.

gtiin aimagai Şaazagai- argalzanai ba Sagaan-Şu- hurguuliinuud baha muu xydelmerilehen baina.

— Myrenei hurguuliiin Erxeejevei byxii hurag- ь oroidoo 69 proceentanь huralsaza garahan baixa. m bagşanarai iime eşyyri- xydelmeriiiji jyn deere- loo gexe johotoib?

guulinuudai huralsai—xy- lgiin xydelmeriiin xangal- əər tabigdahan jabadalai ltagaanuudai negeniinь xa- adai gegeerelei tahaguud, SR-ei Gegeeryylxe arko- ba bagşanarai sojuuziin komiteedai zyghəə bag- poliitikan talaar xymyy- xeregte anxaralaa muu- tabihan jabadal bolno. ə xyrter bolьşeviizmii şuda- tuxai bagşanarai dunda iin xydelmeri emxidxeg- (pedkolektiivuudai kyyr- ninaar, kryzoog g. m.).

eeryylxe aradai komisa- ba aradai gegeerelei ta- dai zyghəə, bagşanarai oogikii bodoto deere beje- tuxai paartiin CK-ai ton togtooliii bejelyylen gyi- xe jabadalda bagşanarta aar tuhalahan ba tereenei baihan baina. Myn yngeregşe huralsalai zilde hurguulinuudta pedalogiis xazairuulgiin ylegdel yşəə eseslen usadxagdaadyi yngerehen baigaa. Bagşanar bolbol huragşadai huralsalai ba xymyyzelgiin tuxai əəhediingəə dyyren xariuusalgatai baixiiji xysed hainaar mederen oilgoogyi. Tedener bolbol ziirtee le huragşadaigaa huralsalai hain muuji byxii klaas deere dunda zişeegeer gargaad le tereendee tyşeze baidag, zygəər uragşad byxeniii tedenei tusagaar ondoonuudiinь xaralsaza, tus tusagaarnь medédeggyi, tere klaasiingaa huragşadai huralsalai xemzeeji tus tusagaarnь medédeggyi baina. Eneenei tuxai hurguulinuudai baidal deere neliieed olon faaktanuud garahan baixa. Huragşadhaa jamar negen asuudalii asuuxadanь, tere klaasiin huragşad bultadaa «kolektiivnoor» xariuu ygedeg baigaa. Ene bolbol bagşanarai huragşadhaa tus tusagaarnь asuudal asuudaggyi deereheenь elirne.

Iime praaktika deerehee, geegdeze jabahan huragşad xadaa baha le tus asuudalda xabaadangyi yngereze, geegdengi janzaaraa yldedeg baixa jym. Myn byxeli hara soo şaxuu zarim huragşad doskaada bişexiin tula duudagdadaggyi uşarnuud baidag. Ene bolbol bagşanarai zyghəə əəhediingəə xydelmeride ton xariuusalgagyigəər xandaza baidagiinь xaruulna.

Myn bagşanarai dunda iime zanşal baidag. Jyre huragşadaigaa nomdoo muugaar huradag baixadanь, tereenei şaltagaaniii «kylьtyyrne bişe», «zalxuu», «passiivno», «uxaan dutuutai», «martamxai» ba «gertee muu ysloovitei» baidag deerehee boloo jym geze bagşanarнь batalan elişelxii oroldodog. Zygəər ene bolbol, bagşanarai əəhediingəə xariuusalga ygeiji — «xyygedii muugaar hurgahan ba xymyyzyylheneigee tyləə bi zemeteib»—geze mederexiin orondo, xarin zybəə bidereze baihan ton gemetei jabadal myn bolno.

Iigeze əəhediingəə xariuusalgii huragşadtaa gy, ali tedenei gertexin deere aşadag jabadal bolbol, hurguulinuudta pedalogiis xazairuulgiiji sexeer gargaza baihan jabadal myn bolno. Myn bagşanar bolbol «manai huragşa bişe», «ondoo hurguulihaa jirehen ondoo bagşiin huragşa», «niodonon zil jamar bagşa hurgahan baigaab, tere gemtei» gexe metiin jarildaanuudii gargaza baidag jabadal yzegdedeg baina.

Zarim hurguuliiin direektornuudai zyghəə nomoi yzelgiin talaar xozomdohon xyygedhee «şanga» ba «hula» geze tusagaar klaasuudii emxidxexii zybşəəhen jabadalnuud baihan baina. Gegeerelei Arkomaad bolbol Ulaan-Ydiin № 6 hurguulida xamhabariiin klaas emxidxexii zybşəəze, eneegeeree ton jixe poliitikan alduu xehen baina.

Olonxi hurguuliiin bagşanar huragşadai dunda xymyyzelei xydelmeri hainaar jabuuldaggyi baigaa. Zygəər, jamar negen uşarhaa hurguuli dotoroo zuram ebdehen huragşadii direektorte elьgeeze, tedeniii hurguulihaanь gargaxa erilte xexe bolon exe esegenyydiinь duudan asaraxa gexe mete jabadal gargaza, eneegeeree bolbol əəhediingəə bejiin arga ba şadal ygeiji gerşeledeg faaktnuud baixa.

Xyygedei nomoo muusa oilgodog jabadalai myn nege şaltagaanь gexede,—gegeerelei Arkomaad, bagşanarai sojuuzai Moziin Komiteed, aimagai gegeerelei tahaguud ba hurguuliiin direektornuud bolbol bagşanarai ba hurguulinuudai dunda sociaiis myriisəə hainaar xytelberiləəgyi. Myn, edener bolbol xyygedii xymyyzyylxe ba hurgaxaar erxim zişee xaruulza baihan erxim segneltetei bagşanarai xydelmeriii tolgoilon xytelberiləəgyi.

Ene zilde exin hurguulida oroxo johotoi nahanai xyygedii myn goorod ba xydelmerişenei posioologuudta 7 zilei hurguulinuudta oroxo johotoi xyygedii negiinş yldəəngyi hurguulida oruulan abxa gehen daişalaxii zorilgo tabigdaxa johotoi.

Ene zilde exin hurguulida oroxo johotoi xyygedhee negiiş yldəəngyi hurguulida oruulxaar ba hurguulihaa xyygedei garxa jabadalai ogto baixagyigəər byxii xereg tabigdaxa johotoi.

Huralsalai zilei teg dunda xyygedei hurguulidaa jabaxaa bolixo jabadal yrgelzelhəər, zarim aimaguudta byri yngeryy jixe boldog baina. Tiin gexedenь, gegeerelei xydelmerişed (aimagai gegeerelei tahagii daagşad, direektornuud ba hurguuliii daagşad) bolbol hurguuliiin internaad ba xamtiin bairanuudai ysloovii haizaruulxiin ba antisanitaarna baidaltai temesexiin bolon xyygedii hurguulidanь bexizyyize, tahaldalgyi jabuulxa tuxai kolxooz ba somsoveeduudtai barisaa xolboo xengyi, xarin xyyged «ybedəəd» gy ali «exe esegenь ondoo gazarta nyygəəd» hurguulidaa jabaxaa bolioo geze, «objektiiv şaltagaanda» toxodog uşar olon baina.

Xyygedii sym hurguulida oruulxa ba xyygedei hurguulihaa garxa jabadaltai temesexe xeregte byxii xariuusalgiinь hurguuliin direektornuud ba hurguuliii daagşadta aşaxa xeregtei. Aimagai gegeerelei tahagii daagşad ene asuudal tuxai sag sagta hurguulinuudaar şalgalta emxidxexe johotoi.

Ene zilde manai bagşanarai kaadra şalgaltiin jixexen xydelmeri—bagşanarai atestaacalalga jabuulagdahan baina. Xamta deeree 2517 bagşanar atestaaca garza, eneenei 691 xynь (27,5%) bagşiin personaalьna nere olhon, hurguulinuudta zaaxa erxe 1447 xyn (57,50%) olhon ba 244 xyn (9,6%) beledxeleingee talaar gologdozo xydelmerihəə syləəlegdehen baina. Ene syləəlegdehen xynyyd bolbol ogto pedagogiis hurgaalgyi, yseg bişegte muu iime xynyyd baihiinь xelexe xeregtei.

Myn, hurguulida şurgan orood, xoro xeze baihan aradai daisad (trockiistnuud, koontrrevoliycioono nacionaliistnuud) ba myn soveed hurguuliiin nerii buzarlaza baihan uhan tulam araxinşad atestaacalalgiin komiisaar eliryylegdehen baina.

Atestaacalalga deere 1938 ondo pedagogiis deede hurguulinuudai prograamaar şalgalta ygeze şadaxa bolxiin tula, əəhediingəə kvalifikaacii deeşelyylxe zorilgii bagşanarai urda şanga tabigdahan baina. Ene xariuusalgata ujalgii olonxi bagşanar xangaltagyi dyyrgeze baina. Zarim aimaguudta bagşanarai zunai kyyrsenyyd tahaidaa.

Mynəə bolzo baigaa bagşanarai rajoonoi konfereencenyyd deere 2-doxi zilee nege klaasta huuxa jabadalii usadxaxa ba huragşadai «erxim hain» ba «hain» segneltii şudalan abxa xeregte bolon myn komuniis xymyyzel abxiin deede şatiin disciplinin tula, myn əəhediingəə pedagogiis kvalifikaacii deeşelyylxe tuxai bagşanarai urda tabigdahan zoriigii dyyrgexiin tula, byxii bagşanarai ba hurguulinuudai dunda socialiis myriisəə jabuulxa tuxai tusagaar anxaral tabigdaxa johotoi.

Buriaad-Mongol respyyblikiin Aradai gegeerelei oorganuud bolbol, kontrrevoliycioono nacionaliistnuud ba faşiizmiin xylehenşenyydii xaira gamgyi eliryylen gargaza, edenei xehen xorololoi esesii usadxaza, bagşanarai ba gegeerelei oorganuudai dunda bolьşeviigai kriitike ba samokriitike sexeer jabuulza, poliitikan ohol nazagai jabadal ba kanceliaariin biyrokraad meetodei xytelberitei şiidxexii temesel jabuulza, bagşanarai poliitikan gegeereliii deeşelyylxe xeregte eselte susaltagyi xydelmerileze, Soveed hurguuliiin urda paarti ba zasagai bolon əərəə bejeeree nyx. Staalinai tabihan zorilgonuudii gyisedxexe xeregte 1937-38 onoi huralsalai zil dotoroo şiidxexii şanartai amzaltanuudii ilan olzo şadaxa baina.

D. Dongidoon.

OKTIAABRIIIN SOCIALIIS REVOLIYYCIIN XX OIDO

Teempee tyrgedxexe

Staxaanovtanai dekaadiin 6-xi yder, PVZ-ai miin xojor ceex abhan ujalganuudaa dyyrgebe. Jamar ceexnyyd be gexede, kotloolno ceex, naçaalьnigaнь—nyx. Andreejev, xolьdoxiin—teenderne ceex, naçaalьnigaнь—nyx. Garkyya A. Dekaadiin 5-xi yder, parovooz xagsardag ceex (naçaalьnigaнь—nyx. Saapov) taban ydereigee noormo 100 proc. dyyrgehen baina. Tiigeed 6-xi ydertөө 1 parovooz zahabarilhan ba negii zadalhaa baina. Ene ceex aavgust hara soo xamta 36 parovooz zahabarilaa.

Dekaadiin doloodoxi yder sireen şudxalaagai ceex bişe ceexnyydhee bainaar xydelmerileze ydereigee noormii 107 proc. dyyrgebe. Teenderne ceex bolbol ene 7 xonog soo miin 11 teenderyydii zahabarilaba. Parovooz xagsarxa ceex ba kotloolno ceex xojor urda ydereixihөө bagtai deereer xydelmerileze ydereigee tysebii dyyrgedөө.

Kyzniecçne ceex ba vagoon xagsardag ceex xojor ydereigee noormii dyyrgedeggyi zandaa. Ede ceexnyydei xytelbe bilegşed nyxed Gyrьjaanov ba Jeroosiçev gegşed yiledberiiingөө tahaldalii usadxaxiin tylөө erid şanga xemzee abnagyi. Gadana, edeenei urdatei bişegdehen dutuu dundanuu dee usadxaxiin xemzee abnagyi. Gyrьjaanov xadaa—„kyzneeçne ceex xeregseleer xangaanagyi, xyn dutuu“ geze şaltagaan olodog; Jeroosiçev xadaa—„myn...xyn dutuu, tiigeed xeregsel xәxe metaalnai muu şanartai“ geze şaltag oldog.

Ede „şaltagaanuudaнь“ xadaa gansal bejee gemgyide gargaxa geze oroldohon, jamarş yndehegyi ygenyyd myn. Tiixede ede ceexnyydei staxaanovtanai xydelmeriii xaraxada: Vagoon xagsardag ceexiin staxaanovşa Nyx. Alekseejev ba Voolkov gegşed noormoo 410 proc., stooliar nyxed Zavgoroodski ba Ždaanov gegşed 350 proc. dyyrgene. Kyznieeçne ceexiin staxaanovtan Tripoonov gegşe ydereigee noormo 6 daxin dyyrgene. Vasiyyk, Fedoreec, Konobaajev gegşed urdiingaa teempe huladxaagyi, ydereigee noormo ylyylen dyyrgene.

Dekaadiin tyryyşiin taban yderei xydelmeriii niite deerenь dygneze yzexede, zavood bolbol aaliş boi urda urdiinxihaa amzaltatai jabana geze xaramaar baigaa. Tiigeed ene amzaltanь zavoodhoo erihen eriltii xangana geze ogto bolxogyi baina.

Zavoodoi kollektiiv niite deeree, Oomskiin PVZ-tei myriiseenei doogovor batalhanaa, tere doogovortoo abhan ujalganuudaa martangyigөөr, dekaadiingaa yldehen xojor ydernyydte erid xubilalta oruulza staxaanovtanai suuta xydelөөnei xojordoxi oiji yiledberiiin ynder yzyyleltenyydөөr ugtaxa ujalgatai.

G. Doon.

Xydөөgei arşaanuud tuxai

Manai respyyblike soo argagaan gegdedeg eldeb bulag uhanuud ton olon baidag. Ene arşaanuudta eldeb janziin ybeşentei xeden olon xynyyd jireze uhiinь uudag ba xalaaza yaannada orodog baixa jym. Zygөөr niutag niutagta baigaa olon janziin arşaanuudai mediciineer şinzen jamar ybeşen xynde tuhatai ba tuhagyijinь todoruulagdahaniinş medegdeegyi, myn tendenь oşood baixada jamarş ysloovigyi (ger bairagyi, baidalanь muuxai) baidag baina. Xydөөgei kolxoozniguud өөriingөө ybeşende tarax ba ygeiji medexegyi deerehee tere arşaanuudta huugaad byri muudadag ushar olon.

Xedii iime baibaş arşaanda huuxa jabadal jaaxa argagyi ehe baina. Eneenii batalxiin tula xydөө korrespondeentnuudai xeden bişegyydii doro bişexede:

Xydөө korrespondeent M. Seelьskiin bişexenь,—Aga ba Ulaan-Ononoi aimaguudta eldeb ybeşende tuhaldag arşaanuud olon bii, zişeeleed xelexede: Zugaalain arşaanda—zil byri (zun byriiin) 4-5 zuun xyn, Hongintiin arşaanda-1000 garan xyn, Şibeşiin arşaanda 1000 tuxai xyn, Arşaantiin ba Narin-Ergiin arşaanda xeden zuugaad xyn, Alxaniin arşaanda 2-3 zuun xyn, Sydentiin arşaanda 2-3 zuugaad xyn geze meteer zun byri baidag. Zygөөr ene arşaanuudai negeş jirehen xynei baixa ger bairagyi, ariuun seberii saxixa jabadal ton muu baidag..

Dyre, Agiin ba Ulaan-Ononoi aimaguudai arşaanuud, ilanguja Hongintiin arşaanai tuxai manai „B. M. Ynen“ gazetada xeden udaa bişegdehen baigaş, tereenei tuxai BMASSR-ei Elyyrii xamgaalal arkomaadhaa jamarş xariuu medeegyi xyrter manai redaakcada abtaagyi baina.

Xydөө korrespondeent Zargal Cedeepovai bişexenь—Zidiin aimagai Borgoin sovxoozoi dergede Daritiin arşaan geze xara darinai ynertei ba darinai amtatai uhatai bulag baixa jym. Baha tere Daritiin arşaanhaa zyylzee 2-3 kilomeetrei tuxai gazarta Nuurai arşaan geze bii. Ene xojor arşaanuudta zun byri olon xyn jireze bejee argaldag baixa ba myn ene arşaanuudta oşoxii sovxoozoi vraaç Martiraajev spraavkaş ygedeg baigaa. Xedii tiimeş haa ene arşaanuudai şadar negeş ger baira ygei, burttag muuxai baidaltai baidag. Jyre eneenii haizaruulxa tuxai aimagai ba niutagai zurgaanuud oroidoo xeregledeggyi...

Ene Daritiin arşaanda mediciinski ekspediicenyyd xeden daxin jireze yzehen ba revmatiizmada tuhatai istooçnik geze eliryylhenş baigaa xa Zygөөr, tereenhee saaşa xegdehen jamarş xydelmeri ygei.

Myn, Xyd. Biş. gegşe—Booxonoi aimagai „Ulaan Kutaanka“ kolxoozoi dergedexi kymiissөөr emnexe gazarai xydelmeri jixe muu, jamarş kylьtyyrne xydelmeri emnyylegşedei dunda jabuulagdanagyi geze bişene.

Deere dursagdahan zyilnyyd bolbol, niutag niutagta baigaa arşaanuudai baidalii ton todorxoigoor bişeben tula, xydөө niutaguudai bajaliguudii ali bolxoor ezelen xereglexe ba myn mediciinski anaaliznuudii xeze, ynexөөrөө jamar negen ybeşende tuhalxa uhanai baigaa haanь, teree nii zahaza, tendenь ali bolxo argaar kylьtyyrnө baira baidalnuudii tyxieerze oloniite kolxoozniguudai amarxa ba bejee argalxa gazar bolgoxiin tylөө BMASSR-ei Elyyrii xamgaalxa arkomaad anxaralaa tabiza zoxixo xemzeenyydii abxa johotoi.

Angiiin heremzegyi deerehee... malnuudanь yxene

Xeri. Anaagai somonoi „Staalinai zam“ kolxoozoi tyryylegşe Cerenzabai gegşe angiiin heremze muutai deerehee yngeregşe zilde, urdanь lama jabahan Zamsa Şagdarai ba Sambuu Rinşe gegşedte ynetei sen ygeze, malai ybelei bairada peeçe tabiuulhan, tere peeçenyydeнь dulaa ogto ygedeggyi ba malai bairanuudta xodo xyiten baihan deerehee şaltagalaza 52 tugalnuud ba 26 xurigad, 29 gaxainuud yxehen baina.

Tede lamanar bolbol kolxoozoi zөөride xoro xyrgexe sed xileer zoriuuta tede peeçedii dulaa yxegyigөөr xehen baina.

Edenei xoroto aaşanь gansa eneegөөr dyyree bişe, xarin edener kolxoozoi tybxinehen haixan baidalii ba kolxoozniguudai dandaa eb emxii, unagaaxiin tylөө jabadal jixeer xehen baixa ba mynөөş xeze baina.

Kolxooznig

Ispaaniiin respyybliken aarmiiin kavaleriiis çaastiiin negen, yzelgen deere baina.

(Karmeenai foto).

ISPAANIDAXI FROONTNUUD DEERE

(TASS-iin medeeselnyydhee)

Zyyn froont

Ispaaniiin oborooniin ministeerstviin medeeselei johoor, zyyn froont deere dobtolgo xeze jabaa respyybliikiin seregyyd aavgustiin 25-nai yder Mediaana ba Fyeentes de Eebro huurinuudta (Sarogoossohoo urdaxanuur) xyrebe.

Respyybliikiinxin xojor yder soo temeseze Kiinto tosxoniii ezelen abaa. Xyşetei artelieeri ba olon toonoi abtomatiis buu zebsegtei 1500 yimyyleeşen jixeer esergyyşehen baigaaş haa respyyblikiinxinde xeden olon xynyydee aluulza, kiintoogai zarim xubiii aldahan baigaa. Kiintoogai aradzon bolbol respyyblikiinxinei seregei orolgii ton bajasxalantaigaar ugtahan baina.

Yimyyleeşen bolbol Eebro goloi nygөө talada respyyblikiinxinei ezeleed baihan vokzaalii buliaan abxii oroldood, gederge soxiuulza tergilhen baina.

Aavgustiin 25-nai yder bolhon baildaanda respyyblikiinxin ton baga geegdel yzehen baina.

Respyyblikiinxinei aviaaca jabagan seregei operaacada jixe tuhalaa. Ene yder agaarta xojor udaa baildaan bolzo, eneenei negen deere yimyyleeşenei xojor samoliooduud unagaagdahan baina. Respyyblikiinxinei aviaaca nege samolioodoo aldaa.

Respyyblikiinxinei seregyyd bolbol Tereyeeliiin uçaastog deere Tereyeeli ba Saragoosa xojoroi xoorondoxi xarilsaaji tahalaxii oroldon Sijeera Palameera şadar operaaca xeheer baina.

Xoito froont

Ispaaniiin oborooniin ministeerstviin 25-nai yder medeeselei johoor, yimyyleeşen bolbol Santandeerei uçaastog deere Torrolaveegii ezelze, Santandeer ba Astuuri xojoroi xoorondoxi gol şuxala zamuudii tahalhan baina. Itaaliiin diviizi ba yimyyleeşenei seregei dytelze jabahan deerehee Santandeer deere ton berxetei baidaltai bolood baina.

Respyyblikiinxinei seregei jixexen xeseg Astuurihaa suxarлza baina.

***

Gavaas aagenstviin medeeselei johoor, aavgustiin 24-nei hyni yimyyleeşenei artelieeri Madriidii buudaa. Ene buudalgaar 10 xyn aluulhan, 25 xyn şarxatahan baina

Burxangyişyydei xydelmeri ygei

Jaruuna Egetiin somon deere Egetiin dasan geze baihan ba tere dasan şadar huuza baihan aradzonoi dunda şazanai xoroto nomnol ylemze jixeer delgerhen baixa jym. Revoliyyciin hyyleer burxangyişyydei xydelmeri hulagyi jabuulhan bolboş, hyylei zilnyydte ene şuxala xydelmeri ogto jabuulnagyi. Burxangyişyydei xydelmeriiin muu jabahan deerehee kolxoozniguudai dunda lamaarai eldeb xoroto ygө tarana. Egetiin dasan deere arba garan lamanar baidag ba gazar byrihөө jiryyl lamanar suglardag baina. Dasan şadar yldehen lamanarai gernyydte ymsiin ailnuud huuza baidag. Dasan dotor oroxodo yder hynigyi zulanuud bariaatai baixa jym.

Egetiin somonoi Jerbaanovai neremzete ba myn Staalinai neremzete kolxoozuudai dunda ende tendehee lamanar suglarna. Jerbaanovai neremzete kolxoozoi gegşyen Cedenei Cerenzabai gazaanь nege ybegen lama hejii ger tabiuulaad tereen dotoroo zoniii sagluulza nomnoloo taraaza huudag Ene kolxoozoi tyryylegşe Cedendamba bilnda xojor lamanar baidag. Baha ene kolxoozoi malai feerme deere xojor lamanar tyrelxidtөө jireze bairalaal ygөө xeryyl gargaad arilhan baina. Staalinai neremzete kolxoozoi dunda Ceden geze gabza lama өөriingөө xoroto jabuulga xeze kolxoozniigai xyzyyn deere xebtene.

Ede byxii buzagai jabadal bolbol endexi paartiijna, komsomoloi organizaacanuudai ba somonoi soveedai niuur deere bolzo baixadaнь jamarş xemzee abaagyi baina. Egetiinxid, politikan heremzee xursalxaza burxangyişyydei xydelmeriii ton hainaar jabuulxaa medexeer bolno.

C. Namtiin

Ulaan-Yde goorodoi

Bazaarai ypravleeni

Өөriingөө avtomaşiinaar kolxoozuud ba kolxoozniguudai xydөө azaxuin prodyyktii goorodoi delgyyrnyyd xyrter zөөze ygexe baina. Zөөlgiin tyleberi gyrenei sen geer.

Terenhee gadana, PVZ-n xojordugaar yçaastogto baigaa bazaarai talamai deere hynei kontroolьno staanca neegdeed xydelmerileze baihaniii sonosxono.

Direekce.

BURMNOGOPROMSOJUUZ

ene onoi sentiaabri 10-haa exilze

Kylьtpoliit soveeduudai tyryylegşenerii beledxexe 3 hariin kyyrs neexenь.

Gausaxan le BK(b) P-iin gişyyd ba kandidaaduudgy, ali komsomoolşuud abtaxa baina.

Medyylge abalga sentiaabri 5 boltor

Eneenhee gadana, nom bişeg medexegyiji usadxagşad xydөө elьzeexiin tulada xeregtei.

Jyyno-Kommunaara gudamziin №29-de xandaza lablan medexede bolxo

Burmnogopromsojuuz

Reviize xeregtei

Aga. Sydentiin xysed bişedunda hurguuliiin myngenei xeregtee xojor zilei torşo soo negeş reviize xegdeegyi baina.

Ede zilnyydei yje soo xeden direektornyyd helgegdehen baixa. Ilangajaa, angiiin talaar naidabarigyi Samdanai Sambuuji direektor bolgozoroood aimagai gegeerelei tahag hanaa amar huuza baidaganь gaixaltai.

Samdanai Sambuu bolbol 1937 onoigoo biydzeedei myngenhee 600 sazan tyliee beled xyylxiin tula sazan nezeedei 24 tyxerigөөr toosozo, 14400 tyxerig abaad, tereeneigee 3600 tyxerigtenь tyliee beled xexe oin bileed abza, 4200 tyxerigiinь sazan otoluulhanai xylehende ygehen baigaa. Zygөөr yldegşe 6600 tyxerigenь S. Samdanai gegşiin „seber olzo“ bolzo, karamaandaнь orohon baina.

Gadana, Samdanai Sambuu eneegeeree xanaangyi, — „500 tyxerigei oin bileed ylyy abtaşoo. Şamaiji abxa gee jym“...—geze Sydentiin Veterinaarna bolьniicii daagşa nyx. Voçaroov gegşii mexelen, tere bileedee dam xudaldaza 500 tyxerigөө „orşolohon“ baigaa.

Myn Ispaaniiin exener xyygedte tuhalamza geze hdaraar suglarhan 300 tyxemyngii S. Samdanai gegazaggyigөөr edie xebertei

Eneenşelen Sydentiin hguuliijn bagşa B. Ž. Dorgegşede kyroortdo oşoxitula aimagai gegeerelei tahgaar tusxailan ygtehen 3tyx. myngii Samdanai Sambzuuranь xulagaigaar barledhen baina.

Sydentiingee 11 bagşanar11 xonilii hurguuliingaa zөrihөө өөrөө medeze 75-5 tyxrigөөr xudaldaad, 825 tyxerimyngiinь өөrtөө „seber olzo“ bolgohon baina.

Hurguuliingaa oiroo xyrteşegyi nangin zөөriii yrixiizorilgoor, ene zun 1 hain yxerөө Çitiin goorod abaaşaza delgyyr deere xudaldaad, „elde xereg bytөөhen“ baixa.

Hurguuliinь bagşanarai bhuragşadaiş baira baidalantuilai muu. Ene 1937-38 onohuralsalai şine zilde jamar beledxelgyi.

Uşar iimehee darii reviizxeze Samdanai Sambuugai xeze baihan „jabuulgii“ eliryylxe sagiinь bolob.

Ž. Badlyyjevski.
D. Ydiinski.
X. Agiinski.

Soveedai hunguulida beledxelgyi baihaar

Ulaan-Ydiin goorodoi zooniin Ivolgiin somonoi soveed (tyryylegşenь nyx. Tygyytov) bolbol Soveedai Hunguuliiin Xuuliii somonoigoo byxii oloniite kolxoozniguudta gynzegiigөөr oilguulxiin tuxaijamarş xydelmeri jabuulaagyi, myn somonoigoo soveedai gişyydeiş iunda mynөө xyrter zybşөөn tanilsaxa xydelmeri xeegyi baina.

Goorodoi soveed bolbol, goorodoigoo zooniin somonuud tee şe anxaraxaar bolob.

Jym. Cerenei.

(B. Fiişmanai foto).

V. Xetagyyrovaagai uriaalaar Daalьna-Vostoogto xydelmerilexөө xeden zuun basagad oşohon baina.

ZURAG DEERE. Maryysi Aronoova gedeg Komsomoolьsk goorodoi maşiinastroitelьna zavood deere kontroolьno maasteraar xydelze baina.

AMARALTIIN GER BARIBAL HAIN

(Zidə Derestein somon

Manai SSSR-ei Staalin Konstituuca dotor „SSSR-ei graždaan byxen amarxa erxetei gehen zyilii Derestein somon soo xysed hainaar bejelyylegdeze şadagdanagyi. Ilangaja mynөө zilde kolxoozniguudai amarxa jabadal ton xangaltagyigөөr emxidxegdehen baina.

Zygөөr kolxoozniguudai amaraltii kylьtyyrne hainaar emxidxexe xamag byxii erze baidal (ysloovi) Derestein somon soo bulta bii (gojo haixan uhan bulaguud, oi modon ba araşugui). Ene ysloovinyydii bultiinь xeregleed, kolxoozniguudai amaraltii hainaar emxidxexe geze oroldoo haa jyş bytөөze bolxo baigaa.

Uşar iime deerehee, SSSR-ei Staalin Konstituuciin 119-dygөөr zyilii bolotoo baidal deerenь bejelyylxiin tula Derestein kolxoozuud („Socialiizma“, „Ulaan Oktiaabrь“, Voroşilov ba K-Maarksai) xamtarza, Sengiin gy, ali Zilim erji deere, uhaanan, xahin ba burgaahatai gojo haixan gazari şilen olozo sengelig kylьtyyrno amaraltiin ger barixa şuxala baina.

Myn ene amaraltiin gertergede segee xexe jabadal emxidxexe ba fizkylьtyyre sportiin şatar, doiboloi gexe etc... naadamai zyilnyydii yrgeneer jabuulxa johotoi.

Ene asuudalii tus kolxoozniguudai suglaan deere tabizaşiidxyylxe jabadalii Derestein somonoi soveed ba partiijna organizaaca ud ridan xytelberilexe johotoi.

Kolxooznigud.

Xariuusalgata redaaktor B. VAANÇAGIIN

Mynөөder Kinoteaatrnuudta

Kinoo „Progrees“	*Kinoo „Erdem“*
Arban gurba	*Altan nuur*

SOJUUZORGYÇOODOI

ULAAN-YDIIN

Filiaal bolbol

Yiledberiheө tahaldangyigөөr huraxa durataniii buxgaalternuudai ba sçetovooduudai gryypede abxa baihanaa sonosxono. Hurgalga ene onoi sentiaabri negenhee exilexe. Eneen tuşaa eldeb jyymө huraxa gebel: Kyibeşevskaja gudamziin №33-da №6 hurguuliiin xarşan sooguur orozo ydeşiin 5 çaashaa 10 çaas boltor medexet.

Direekce.

Телефоны редакции: отв. редактор—3-44, отв. секретарь—3-23, сельхозотдел—7-55, промотдел—5 07.
Noomer gargagşa Xorşonzabai. Verstaalagşad D. Baldaanob. ba C. Dambaajeb. BMASSR-ei Nim. Azyiledberiin arkomaadai tipograaf. Ypolglavlit №...